

Jak se učí umění

Je jim deset, dvanáct, osmnáct nebo také padesát. Nemají vlastně nic společného, až na jedno: vsadili na umění. Ti malí hrají, malují či sochají z radosti, ti starší už přemýšlejí víc o budoucnosti. A ti nejstarší? Umění, kterému kdysi sami propadli, teď učí. Sláskou, nadšením... Ano, a s hlubokým přesvědčením, že TOHLE prostě má smysl. Všem ekonomickým i neekonomickým krizím navzdory!

Příběhy tří různých škol vám dnes nepředkládáme náhodou. Samozřejmě. Jsme pevně přesvědčeni, že umění je nezbytná součást našeho života, ba co víc, že bez něho nemůžeme existovat. Potřebujeme ho my, potřebují ho naše děti.

Možná touto dobou právě hledáte zajímavý výtvarný kroužek pro dceru nebo syna, možná pátráte po správné učitelce klavíru, houslí nebo baletu. Pro vás všechny je určena jedinečná databáze mimoškolních aktivit všeho druhu a z celé republiky, kterou jsme spustili 1. září 2009 na www.sanquis.cz/aktivnidite. Najdete v ní momentálně na 10 000 kontaktů a užitečných informací, další stále přibývají. Můžete kliknout i na adresu ateliéru manželů Elšíkových nebo Základní umělecké školy Jana Hanuše v pražském Břevnově. A na následujících stránkách časopisu pak do tamního způsobu výuky „nahlédnout“. Učit umění je totiž velké umění...

Příběh první: namaluj strom

V rámci studií na Akademii výtvarných umění absolvoval Vlastimil Elšík také předmět pedagogické minimum. Nejspíš tehdy netušil, jak moc se mu jednou bude hodit: během dalších několika let se shodou náhod dostal k výuce dětí – nejprve na základní umělecké škole, pak ve výtvarném kroužku. Až se konečně rozhodl osamostatnit jako učitel. Psal se tehdy rok 1995, posléze se k němu přidala i jeho žena Helena. Na umělecko-průmyslové škole vystudovala obor hračky – loutky a měla také praxi z realizace kostýmů a rekvizit v divadle. „První dva tři roky byly těžší, museli jsme získat žáky, ujasnit si svoje představy. Nikdy jsme ale o smyslu celé věci nepochybovali,“ říká pan Elšík. Pak už E-dílna začala fungovat naplno. V roce 2001 se přesunula do pražské Bartolo-

Dnes budu kreslit, malovat nebo se pustím do linorytu? Každé dítě si může svůj program svobodně zvolit.

mějské ulice. V útulném výtvarném ateliéru pracují manželé Elšíkovi s malými i velkými dětmi – v rozpětí od předškoláků až po vysokoškoláky. Někteří přicházejí jen proto, že je malovat baví, jiní se tu připravují cíleně na talentové zkoušky na střední školy. „Úspěšnost našich žáků je tradičně stoprocentní, což nás moc těší. Stejně jako to, že se k nám později vracejí, chtějí se zdokonalovat nebo žádají radu a pomoc.“

E-dílna se od standardních výtvarných kroužků liší především individuálním přístupem k dětem. „Musíme brát žáky jako rovnocenné partnery, nezašlapat jejich osobnost, vybudovat v nich určitou důvěru. Nenutit jim, co chceme my, ale respektovat, co chtějí oni – je to jakási ‚kontrolovaná bezprostřednost‘. My jim jen radíme, vedeme je. Odměnou je spokojenost dětí. A my se zase vždycky těšíme do práce.“ Ateliér žije uvolněnou atmosférou – někdo maluje, druhý dělá keramiku, třetí malbu na sklo, čtvrtý grafiku... Podle toho, na co má kdo právě náladu.

Každý školní rok vrcholí velkolepou výstavou se slavnostní vernisáží. Výstava má vždy určité téma, letos to byla Praha, předtím Afrika či česká gotika. Přitom se

E-dílna slaví konec školního roku pravidelně velkou výstavou a slavnostní vernisáží

vždy děti seznámí s danými realitami, aby věděly, o čem je řeč a proč zrovna tohle téma výtvarně zpracovávají. E-dílna více než deset let spolupracuje s Nadací Archa Chantal Poullain a děti pravidelně vytvářejí obrázky pro dětská oddělení českých nemocnic.

Odhodlání manželů Elšíkových je nezměrné. Kdepak, tihle dva nadšenci se vůbec neobávají, že by snad mohlo být umění odsouzeno k zániku. Radost dětí jim to dokazuje. „Nabízíme jim něco, co naplňuje úplně jinou část jejich duše a osobnosti, než co jim může třeba poskytnout počítačová hra. Děti se sem těší. Musíme je ale zaujmout, nabídnout jim vždy něco nového. Nadšené děti nadchnou rodiče, je radost sledovat, jak to s dětmi prožívají. Je to pak velká odpovědnost: ve školičce nesmíme ustrnout, musíme neustále něco vylepšovat, vymýšlet. Děti jsou skvělá inspirace.“

A jakou výbavu – vedle té výtvarné – dává E-dílna svým žákům do života? „Ty menší musíme naučit především to, že cílem není udělat všechno co nejrychleji. Takže se učí trpělivosti, přesnosti. Všichni se pak snaží na sobě pracovat, vyvíjet se, umět věci namalovat či vyrobit dokonaleji. Když vidí, že se zlepšily, mají o to větší radost.“

**Nadšené děti
nadchnou rodiče.
Bez výjimek.**

Klasická základní umělecká škola hučí jako úl. Úl plný tónů, veršů, rytmů... Metody výuky se nemění, děti jsou ale jiné.

Do základních a středních škol chodí asi *milión* žáků, pětina z nich navštěvuje také ZUŠ

Příběh druhý: zahraj, zatanči

Klasický obrázek. Ta budova hučí jako jeden velký úl. Úl, který hraje. Chvillemi zni temně, to když se ve druhém patře žák smyčcem razantně opře do kontrabasů, vzápětí ale jásá jako klarinetové duo z podkroví, zpívá s housličkami v prvním patře, než všechny tóny rázně usměrní mladík, který v suterénu začal cvičit na bubny... Jedním slovem: místo nabitě inspirací. Na stěnách chodeb visí pestré obrázky, ve velkém sále právě probíhá hodina výrazového tance a někde tam za zdí vzniká nové divadelní představení.

Jak se učí v hudební škole jednadvacátého století? Základní principy se po léta moc nemění. Ale děti jsou jiné. „Musí umět pracovat s počítačem, učit se jazyky... Dřív toho tolik neměly. Musíme je chápat, nečekáme, že budou cvičit několik hodin denně, i když pravidelná příprava je samozřejmě nezbytná,“ říká ředitel Miloslav Tengler. Základní umělecká škola Jana Hanuše byla založena v roce 1953 – jako vůbec první hudební škola v regionu Prahy 6. V roce 2001 se z Bubenče přestěhovala do Břevnova, a získala

tak prostory a zázemí, díky nimž se zařadila mezi nejmodernější hudební školy v Praze. „Děti zajímá umění, chtějí k nám chodit! Letos je poprvé musím dokonce odmítat. Před třemi lety jsme měli 560 žáků. Dnes je to 820. Mám z toho obrovskou radost. A pro příští rok budu žádat o další navýšení počtu žáků – alespoň na devět set!“

Ve škole učí téměř šest desítek pedagogů – učitelé s letitou praxí, profesionálové z oboru i čerství absolventi. K širokému spektru vyučovaných hudebních nástrojů, tanci a literárně-dramatickému oboru před třemi lety přibýlo ještě výtvarné oddělení a také hodiny jazzu. „Nechceme za každou cenu vychovávat z našich žáků výkonné umělce, to by ani nešlo. Vyrůstají však u nás lidé, kteří mají otevřený přístup ke kulturním hodnotám a jsou schopni umění vnímat. Největším oceněním pro nás je, když se naši bývalí žáci věnují umění či kultuře i při svém zaměstnání v dospělosti – chodí na koncerty, hrají v amatérském souboru, navštěvují galerie,“ říká Miloslav Tengler. Jeho škola pořádá koncerty v atraktivních prostorách, například v sále Martinů Hudební fakulty AMU či v Tereziánském sále Břevnovského kláštera: mladí hudebníci zde prožívají neopakovatelné zážitky. Škola je učí také soustavnosti, pracovitosti, získávají zde společenské návyky a učí se bojovat s trémou. Výbava, která se moc dobře hodí v běžném životě.

Příběh třetí: naprogramuj melodii

Barvy se nemíchají na paletě, ale na tabuli. Informace o impresionistech nehledají děti v encyklopedii, ale promítají si je. Sedíme v devátém ročníku ZŠ Ratibořická v Horních Počernicích. I když jde o klasickou základní školu, metody výuky se tady

Při výtvarné výchově se barvy míchají na tabuli, na ní se skládá i nová hudební melodie. Baví to všechny bez výjimky.

používají značně netradiční. A to i v uměleckých předmětech, jakými jsou hudební nebo výtvarná výchova. Hlavním médiem a výukovým prostředkem je tu totiž interaktivní tabule. Na tu se promítají obrázky, texty a celé prezentace z počítače. Děti mají v rukou elektronická hlasovátka, která připomínají mobilní telefony. „Jaké je správné řešení této rovnice?“ ptá se děti zástupkyně ředitelky Eva Holá například při matematice a nabízí čtyři možnosti k odpovědi. Děti pomocí hlasovátek rychle odpovídají. Je to akční, zábavné. Ráj technických nadšenců, kterému však propadli všichni bez výjimky.

Interaktivní tabule mohou sloužit také k promítání filmů, přehrávání zvukových záznamů nebo skládání melodií. „Klávesový nástroj je napojen přes počítač na tabuli, na níž se promítají noty. Když pak děti noty posouvají po notové osnově, klávesy přehrají upravenou melodii. Děti samy skládají,“ líčí Eva Možná. Ve škole v Počernicích byla – zdá se – vygovorována odvěká hranice dělicí umění od techniky. S počítačem a zábavnou tabulí si tady hrají – a přitom se učí – budoucí inženýři, právníci, účetní, klavíristi i výtvarníci. Až by se chtělo říct – ideální řešení. ■

